

 Vereniging Ons Amsterdam
Historie | Architectuur | Kunst & Cultuur

Het Lange Bleekerspad

- Presentatie
- Wandeling
- Ton de Zwart

Versie 6 september 2024

“Met weemoed zag ik
woningen onder sloopers
handen vallen”

Wonen en werken aan het Lange
Bleekerspad tussen 1885 – 1905

Presentatie onderzoek en artikel:
(tijdens corona) een jaar lang
onderzoek, in oude kranten en het
woonboek Lange Bleekerspad
Alle bewoners in kaart gebracht

Straat of Gracht

Lange Bleekerspad

Huis N°. 432

Banning van Theodorice	1851	Utrecht	H	P. Gath	Weter				
Wiel van Helene	1852	Amsterdam	H	"	Geen				
Banning van Joh^o. Theodorice	1851	"	P	"	"				
"	1851	"	"	"	"				
Bogermans Thoma Jacoba	1853	Kortgeen	"	A. Hens	Dierck				
Banning van Anna Magdalena	1854	Utrecht	"	P. Lantier	Geen				
"	1854	"	"	"	Schubert				
Banning van Lucia Elisabeth	1859	"	"	"	Geen				

Het woonboek van het Lange Bleekerspad, Nieuwer-Amstel

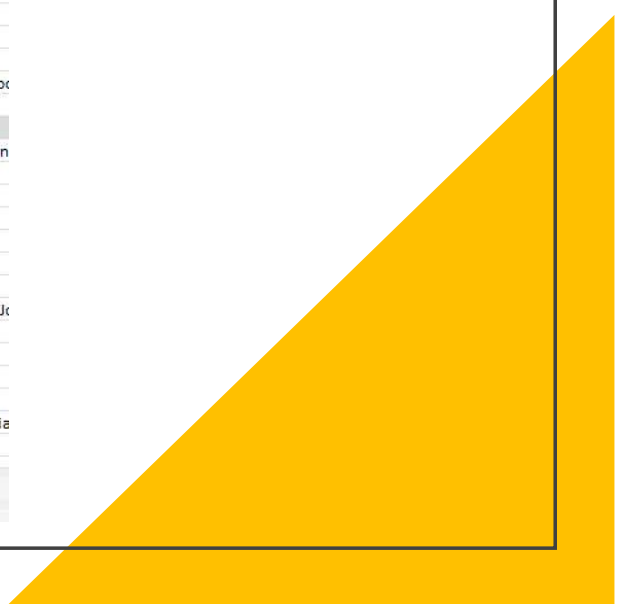
Buurt XX
Omgenummerd in 1875
Bevolkingsregister
Amsterdam

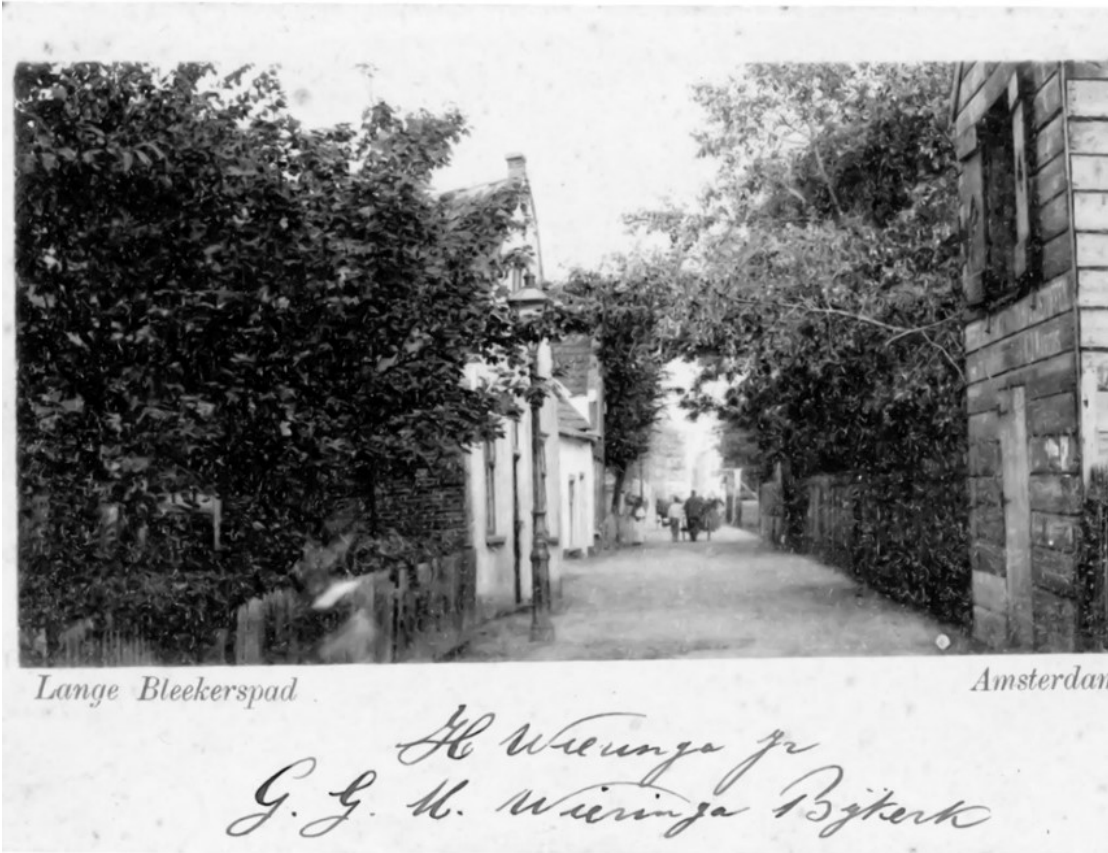
Alle huisnummers tussen 1885 en 1905 op een kaart gezet

Alle bewoners tussen 1885 en 1905 in kaart gebracht

Adressen Lange Bleekerspad					5000 Inventaris van het Archief v		2021-10-25		vr		vr					
huisnr.	etage	aantal huizen ?	aant. loods schuur	aant. woon-adressen	woning	toelichting	niet dubbel tellen	achternaam laatste hoofdbewoner	voornamen/ letters	geboren gem. leeft.	Leeft. op aankomstjaar	6: Leeft. op vertrek	7: hoe-veel jaar geleven	echtgenote, andere bewoners	Afk. D.afl D.n	
1	hs	1		1		komt vaker voor	0	Bartelsman	Christiaan Frede	1833	42	42	0	Aaltje Leyer		
1	hs						0	Rog	George Hendrik	1855	28	30	2	Catharine Steenbrugge		
1	hs						0	Faber	Johanna Wilhel	1862	24	24	0	hoofd, vrouw met baby v		
1						komt vaker voor	0	Smit	Bartel.	1846	39	40	1	Alida Angel en H. Angel,		
1							0	Stadman	Franciscus	1816	70	74	4	Cavallina Wilha, Batavi		
3	hs	1		1			0	Rijkhoff	Jan Christiaan	1846	26	32	6			
5	hs	1		1			0	Heytlager	Johannes	1836	35	55	20	Cornelia Schelperd		
5	hs					C. Mars, dochter en buurv	1	Klein	Jacobus	1866	24	25	1	Catha Mars, 1864, NH, d		
7	A	1		1	was daar een b	7 t/m 15 steken in	0	Mars	Gerrit	1836	26	54	28	Catharina Vollenhove		
7	hs						0	Zwaan, van der	Cornelis	1843	26	36	10			
7	hs					op 7 veel personen voor 1:	0	Poppel	Johs	1836	43	44	1	Engelina Terwijn en		
9	hs	1		1		op 9 ook veel mensen	0	Waldbrink	Dorothea	1823	66	67	1			
9	hs						0	Wed. Berk Tuijnman	Mietje	1825	63	63	0			
9	hs						0	Markus	Johan Christiaar	1864	25	26	1			
11	hs	1		1		op 11 veel bewoners gewe	0	Haack	Christina	1814	68	72	4			
11	hs					drie alleenstaande vrouwe	0	Zwaan, van der	Maria	1836	50	52	2			
11	hs						0	Haldram Maldram?	Maria	1828	60	-1828	-1888			
13	hs	1		1			0	Kok	Catharina	1841	33	50	17			
15		1		1			0	Wed. George Wintwehr			0	0	0			
15							0	Winkelmeyer	Helena Catharin	1828	-1828	63	1891	Wed. van Theodorus Box		
17	hs	1		1		voor 1885 wel vijf bewone	0				0	0	0			
19	loods		1				0				0	0	0			
21	hs	1		1		21 t/m 31 steken in, woonl	0	Houten, van	Dirk	1823	52	62	10	Haas, de, Gezina Johann		
21	hs						0	Schoen	Cornelis	1864	21	22	1	Kraan, Wilhelmina		
21	hs						0	Geurs	Meindert	1837	49	49	0	Beyer, Joha El.		
21	hs						0	Bolwidt	Johs Hendrik	1866	25	25	0			
21	hs						0	Zingg	Johannes	1831	-1831	-1831	0	Sara Krekelaar		
21	hs						0	Beijer	Johanna	1865	26	27	1	Jan en Harm Beijer		
21	hs						0	Beynum, van	Karel Handrik	1873	-1873	-1873	0	Wesfels? Hendrika		
23	hs	1		1			0	Uitenboogaart	Hendrikus Matth	1862	23	24	1	Hogendijk, Geertrui en J		
23	hs						0	Sijmons	Johannes Franci	1849	37	38	1	Seger, Alida		
23	hs						0	Bikbergen	Dieuwke		1887	1887	0	geen		
23	hs					gezin Pictoor zie folio 57	0				0	0	0			
23						voor 1885 drie gezinnen	0	Meijenburg	Hendrika Maria	1839	-1839	-1839	0	geen echtgenoot		
23							0	Meur	Arend Christoffe	1828	59	-1828	-1887	Lasfooi, Lassooi ? Maria		
23							0	Veer, Peer, van der	Tjitske	1829	57	58	1	geen		
23							0			1855	30	31	1	Willel. Matthe		

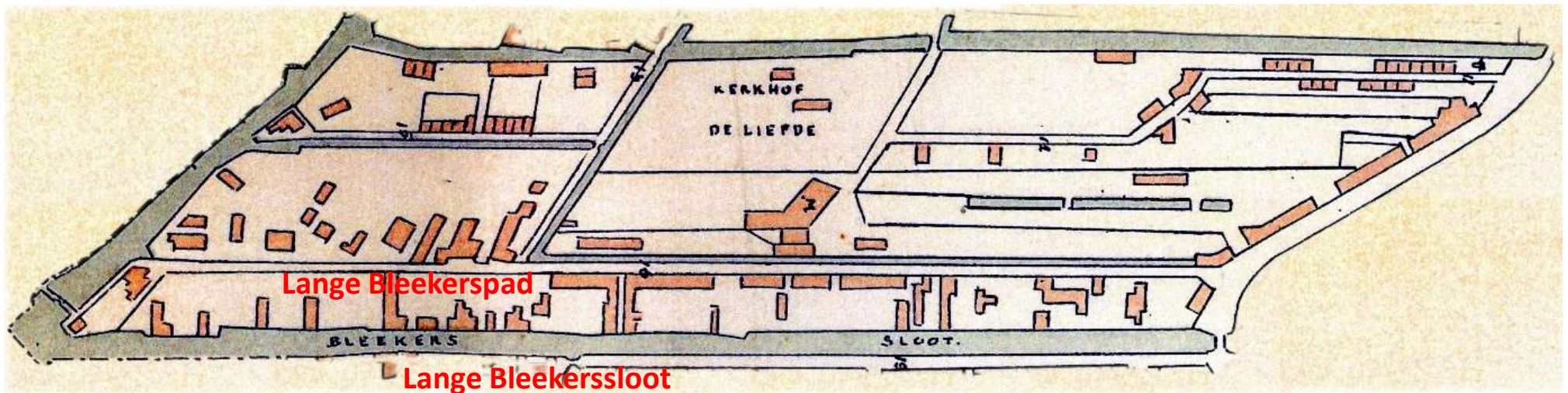

Een voorbeeld

Een ansichtkaart op Marktplaats gekocht:
L. Bleekerspad, beschreven door H.
Wieringa en G. Wieringa Bijkerk.

Dina Bijkerk heeft ingewoond op nr. 155,
huis en loods van Theo van Banning, een
bleeker, en Maria Klüg, dienstbode. W.s.
hertrouwde zij met Jan de Jonker, nr. 159,
die het Nederlandsch Koffiehuis bij de
tolbrug had op nr. 161.

Detail van een kaart van J. van Eck

Het pad was 566 meter lang en max. 5 meter breed, na demping slootje 6 meter breed.

Het Lange Bleekerspad,
richting stad, na
demping van het slootje
dat erlangs liep.

Pastorsbruggetje L. Bleekerssloot

Eerst een pontje tegen betaling.

De pastoor 's nachts met spoed naar een stervende vrouw.

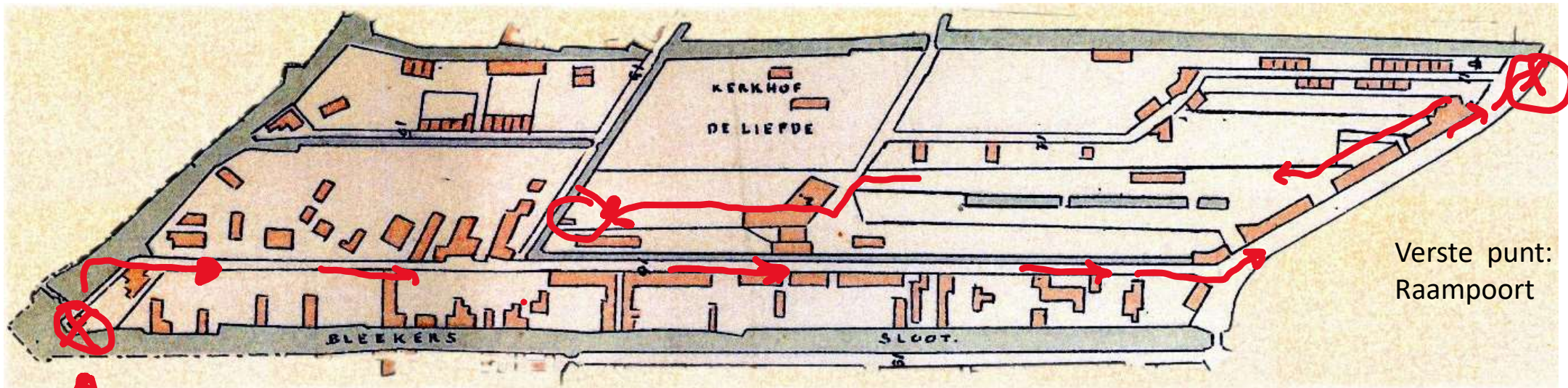
Kreeg de veerman niet wakker geroepen.

Na omlopen was de vrouw al overleden.

Een bewoner bouwde een (tol)bruggetje met gaslantaarn erop.

Tekening H.M.J. Misset

Aangepaste wandeling i.v.m. opgebroken straat

Verste punt:
Raampoort

Einde
wandeling:
Bilderdijkpark

Start bij de
Wiegbrug

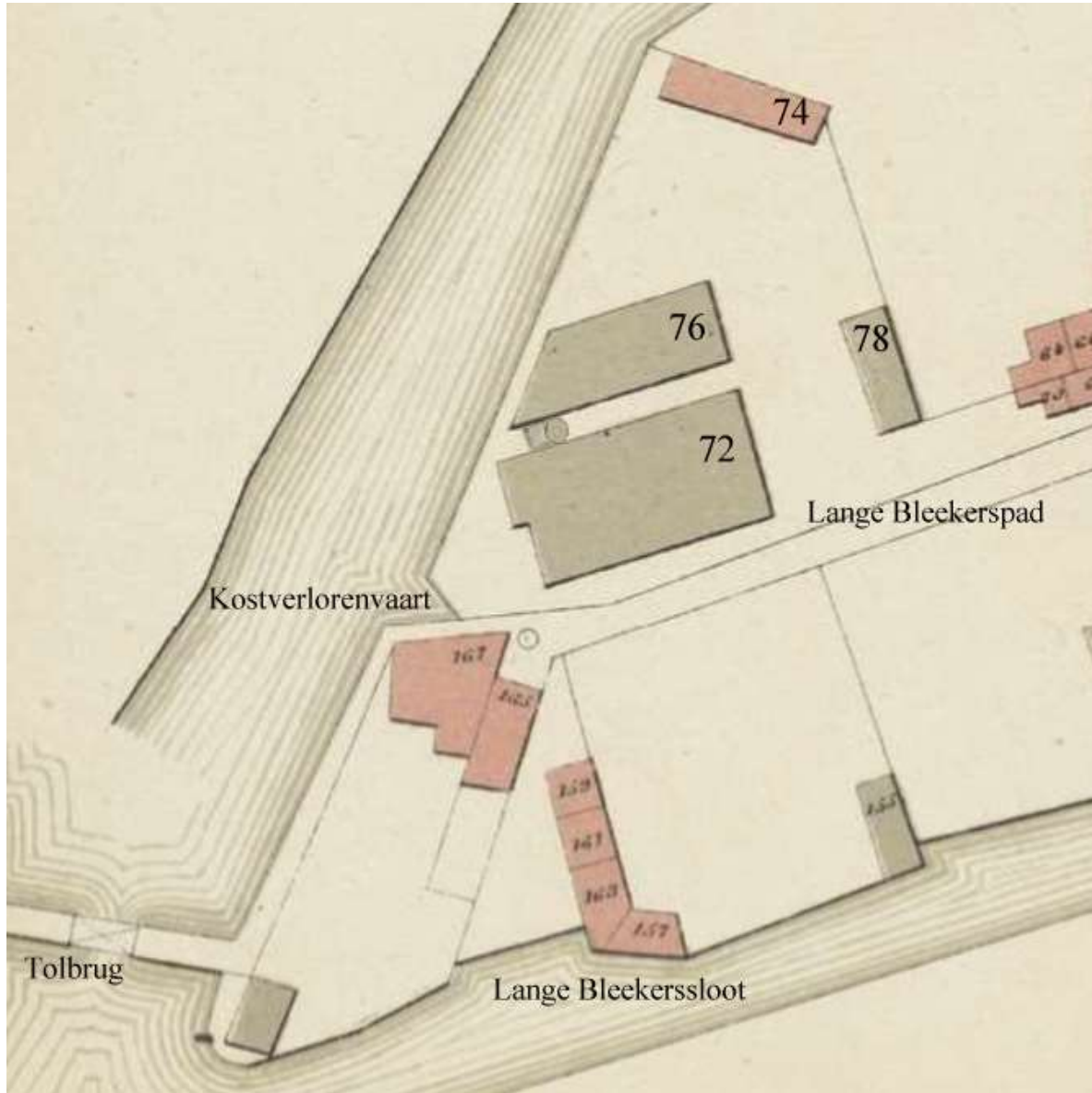
Tussen Kostvelorenvaart en Buiten Singel (nu Nassaukade)

START BIJ DE WIEBRUG:

1. GIPSFABRIEK, DIAMANTFABRIEK EN
LEERLOOIERIJ 'T WITTE PAARD

N.B.: FOTO DE TWEDE WIEBRUG UIT 1931

1. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN
2. KERKHOF DE LIEFDE
3. AFBRAAK EN NIEUWBOUW

1. Hoek Bleekerspad en Kostverlorenvaart

- Nr. 167 woonhuis met loods van de Tolgaarder (tolwachter), Wilhelm Dittmer tot 1885
- Nr. 161 Nederlandsch Koffiehuis
- Nr. 159 woonhuis van Jan de Jonker
- Nr. 72 gipsfabriek
- Nr. 74 huis en kantoor van de fam. Disselkoen
- Nr. 76 houtzagerij
- Nr. 78 diamantslijperij

Er tussen de schoorsteen van de stoommachine

1. GIPSFABRIEK, DIAMANTFABRIEK EN LEERLOOIERIJ

De tolbrug

Rechts het huis van de tolbaas.

Voor de brug een wachthuisje.

Erachter de nieuwefabrieksgebouwen. In de vroege ochtend van 27 januari 1895 brandden de gipsfabriek, de houtzagerij en het kantoor af.

Het woonhuis en de diamantfabriek bleven gespaard, net als de diamanten die elke nacht in een brandkast in het woonhuis werden opgeborgen.

1. GIPSFABRIEK, DIAMANTFABRIEK EN LEERLOOIERIJ

De eerste
Wiegbrug,
1903

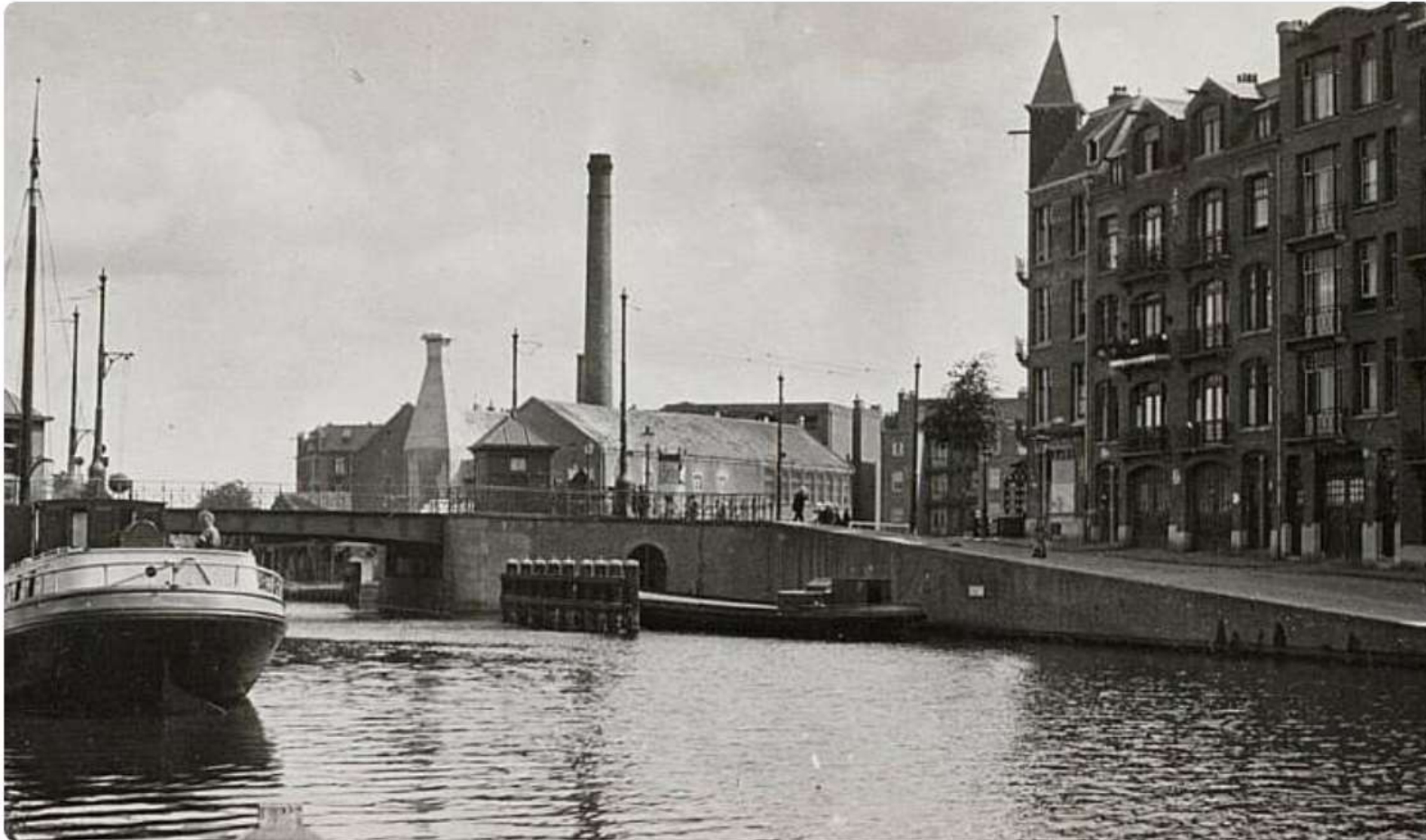
Lange Bleekerspad
gesloopt

De Clerqstraat is 25
meter breed.

Gebouwd deels op de
L. Bleekerssloot.

De even nummers
staan op de oneven
nummers van het
pad.

1. GIPSFABRIEK, DIAMANTFABRIEK EN LEERLOOIERIJ

De situatie een paar jaar later.

De Clerqstraat is bebouwd.

Nog steeds staan de fabrieksgebouwen daar. De grond steekt uit in het water en zit de scheepvaart danig in de weg. Een doorn in het oog van de gemeente.

De fabrieksgebouwen aan de Kostverlorenvaart werden in augustus 1929 gesloopt.

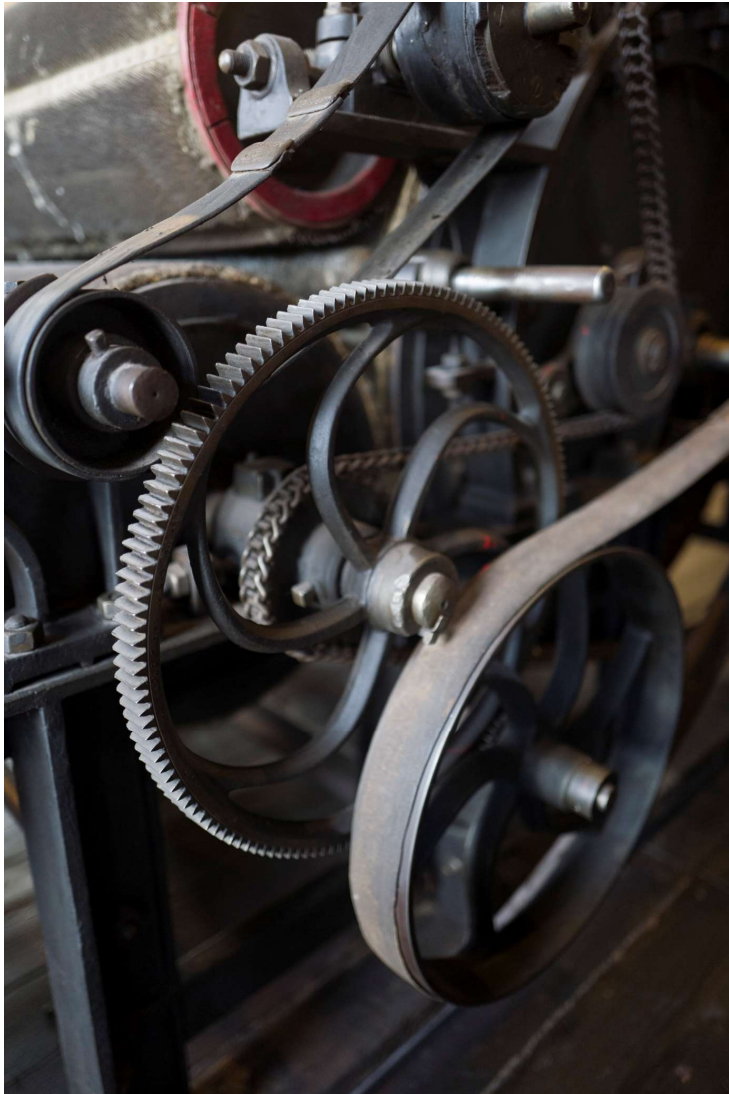
Foto J. van Eck/Stadsarchief Amsterdam

1. GIPSFABRIEK, DIAMANTFABRIEK EN LEERLOOIERIJ

De Gipsfabriek.
De fotograaf
bevindt zich op de
Wiegbrug.

1. GIPSFABRIEK, DIAMANTFABRIEK EN LEERLOOIERIJ

Looierij Het Witte Paard, van de gebroeders Van Gelder en F. Helt

L. Bleekerspad nr. 141 t/m 149
drie loodsen en een woonhuis.
Groot aantal runkuipen, waarin het leer werd gelooid.

Uitbreiding door A.C. Zijlmans: drijfriemenfabriek van de Keizersgracht naar "Het Witte Paard".
Met in 1893 een stoommachine van 2 PK ten behoeve van de fabriek.

Zijlmans produceerde scheeps- en zadelleer, brandemmers en drijf- en diamantslijpersriemen. Deze dienden voor de overbrenging van de kracht van een stoommachine naar werktuigmachines.

Foto: Een machine met drijfriemen, aangedreven door een stoommachine, detail

2. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN

2. Bewoners en oude beroepen

113 huizen en 25 loodsen en schuren
Rond 1885 woonden er 650 mensen.
Dat aantal verdubbelde. Maar in 1900
nog maar 164 mensen op het pad.

Arbeiders (36%) en ambachtslieden
(30%). De arbeiders in de bouw en in de
diamantfabrieken. De ambachten
waren vooral suikerbakker, goudsmit,
vergulder, sigaren- en schoenmaker.

Foto: Smederij, voorheen blikslagerij
van J. Oosterink, 1887

2. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN

Unieke foto van het Lange Bleekerspad Nummer 121 - 113

“De kamer werd met gas verlicht: op de gekste ogenblikken was altijd 't kousje stuk; 't was er lekker warm.

Boven werd niet gestookt en in de kou bevroor 't water in de waskommen en moest dan met een haarborstel stukgeslagen worden.”

2. BEWONERS, HONGER EN ARMOEDE

Hier begon Herman Buisman Foto: Historische Vereniging Zwartsluis

Honger en armoede

Arme mensen aten aardappelen en roggebrood, schoolkinderen van een soepkar van De Liefde.

Arbeidersgezin: tarwebrood, vlees, melk en grutterswaren (gort, erwten, bonen).

Levensmiddelen kwamen langs de deur. Oppassen voor met water aangelengde melk en vervalste boter.

Meel vermengd met gips.

Surrogaat koffiestroop met fijn gestampt steenkoolgruis

Op de markt kocht je sla, raapstelen en spinazie

2. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN

De Tijd : godsdienstig-staatkundig dagblad

03-07-1891

ng

en.

318)

SCHOONMAAKSTER.

Een flinke Vrouw, R. K., wier Man wegens ziekte zonder verdiensten is, biedt zich als **SCHOONMAAKSTER** aan. Goede getuigen. Brieven *franco*, letter **A.**, Wachtkamer **Kerkhof De Liefde**, Lange **Bleekerspad** N° 75. (5306)

Overleven als vrouw / als weduwe

Gehuwde vrouwen werkten naast het huishouden thuis als naaister of borduurwerkster of zonder betaling in de winkel of op de molen van hun echtgenoot.

Rond 1890 had 10% geen man.

Weduwen 21

Alleenstaand (gescheiden of nooit getrouwd geweest): 87

Samenwonend met andere vrouwen als huisgenoot of als levenspartner: 6

2. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN

Weduwen en alleenstaande vrouwen

Op nr 22 woonden vijf oudere vrouwen tussen de 69 en 72 jaar. Vanaf 1899 overleed de een na de andere, een treurige aangelegenheid.

Op één adres waren drie vrouwen ingeschreven: een weduwe en twee huishoudsters.

In een pand verderop vijf ongehuwde vrouwen. Boven twee weduwen en in het benedenhuis woonden twee vrouwen samen, waar later een derde bijkwam als dienstbode.

2. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN

Jan J.G. Meschendorp en Chr. Anna Tellier, Bewoners

Foto buitenopname, voor een
schutting.

1897 b.g.v. 12 ½ jarig huwelijk
Fotograaf onbekend.

Jan is 39 jaar, Anna 37 jr.

Hij was slijpersbaas in verschillende
diamantfabrieken.

Op 1 okt. 1886 naar L. Bleekerspad 97
tot 3 dec 1897, naar Ter Haarstraat

Met vier kinderen en schoonvader.

2. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN

Rijksmuseum

**Portret van koningin Wilhelmina in Friese klederdracht,
Hendrik Johannes Craije Azn., 1892 - Rijksmuseum**

En een fotograaf

En een fotograaf, Hendrik Craije, werkte
in 1878 op de Ceintuurbaan

Verhuisde later naar Leeuwarden, is
bekend om zijn portret van Prinses
Wilhelmina in klederdracht

In 1896-1897 terug naar A'dam

2. BEWONERS EN OUDE BEROEPEN

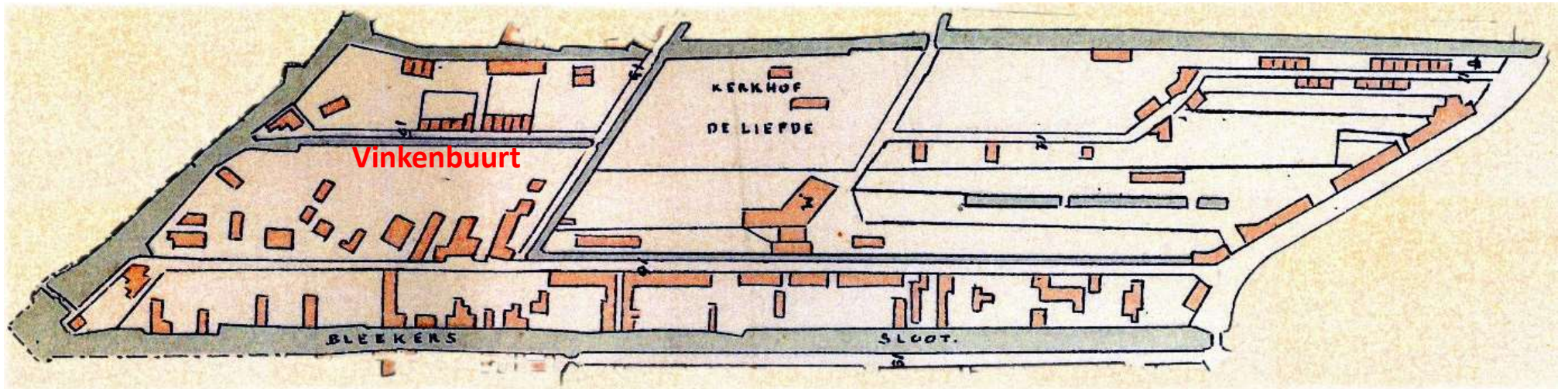
Verborgen relaties tussen vrouwen

Op zes adressen: één hoofdbewoonster
en een dienstbode, n.v.w. “niet verwant”.

Zoals Sybilla en Anna die lang in de stad
hadden samengewoond en vervolgens
nog ruim negen jaar aan het Lange
Bleekerspad. Anna was tien jaar jonger en
werkte als “winkeljuf” bij Maison de Vries
in de Kalverstraat.

Vinkenbuurt
foto Jacob Olie

Achter het Lange
Bleekerspad (rechts)
in de zogeheten
Vinkenbuurt.

De
foto is gemaakt in de
richting van RK Kerk
"De Liefde" met in
het verschiet de
Westertoren van
Amsterdam.

Achter het Lange
Bleekerspad (links) in
de zogeheten
Vinkenbuurt.

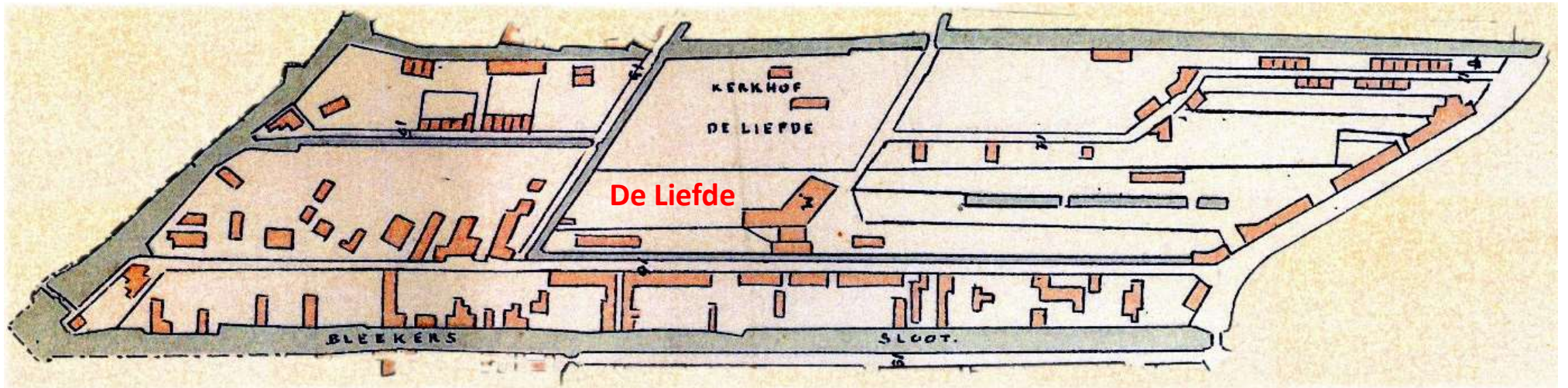
Voor deze foto heeft
B. W. Stomps, de
fotograaf, zich
omgedraaid.
Nu kijkt hij richting
Kostverlorenvaart.

3. KERKHOF DE LIEFDE

3. Kerkhof De Liefde

RK kerk H. Nicolaas
'buiten de veste' of 'De
Liefde'.
Adres Kerkepad 76

3. KERKHOF DE LIEFDE

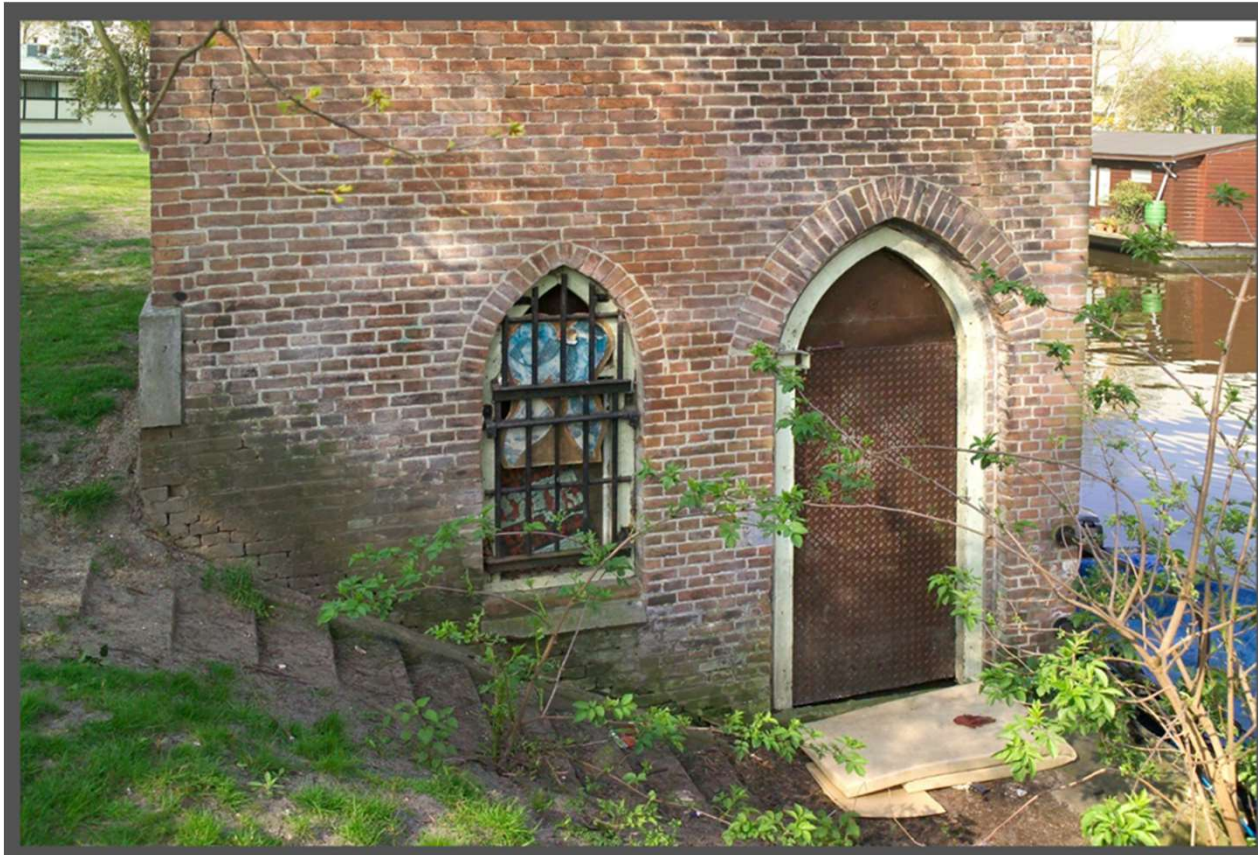

Bilderdijkpark met lijkenhuisje

Het lijkenhuisje van
Zocher

De vlet met de
doodskist kwam over
de sloot naast het
Vinkenbuurtpad.
Nu de Hugo de
Grootgracht.
Foto: Martin Alberts

3. KERKHOF DE LIEFDE

Bilderdijkpark met lijkenhuisje

Het lijkenhuisje van
Zocher

De vlet met de
doodskist kwam over
de sloot naast het
Vinkenbuurtpad.
Nu de Hugo de
Grootgracht.
Foto: Martin Alberts

3. KERKHOF DE LIEFDE

R.K. begraafplaats "de Liefde"

Het is w.s. winter of vroeg in het voorjaar. Datering 1903?

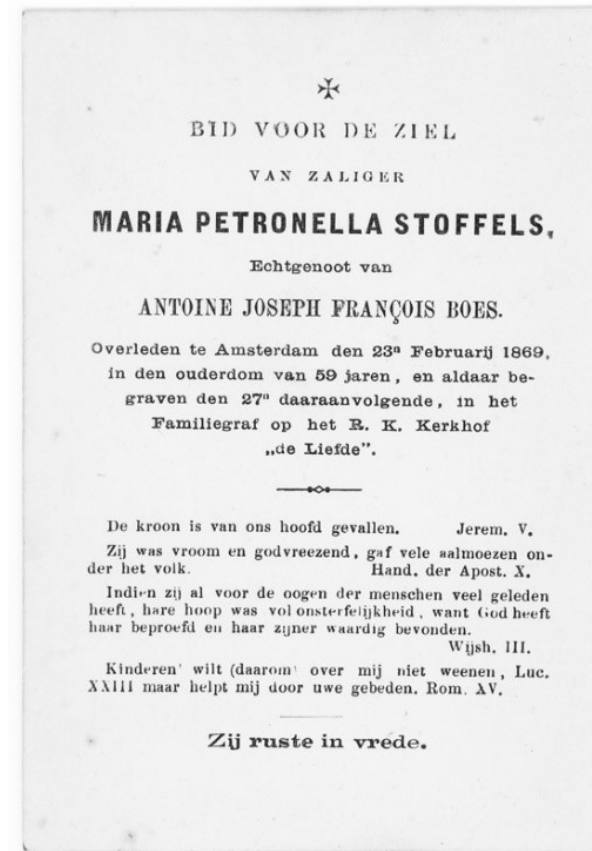
De graven liggen er kaal en sfeerloos bij.

Aan de horizon rukt de nieuwbouw van de stad op. Ook de Westertoren, een molen en bouwactiviteiten.

3. KERKHOF DE LIEFDE

Bidprentje

4. AFBRAAK EN NIEUWBOUW

Bloemist Hoffman

Eind 1905 was alles weg, behalve de bloemisterij Hoffman op nr. 4. Bleef bloemen verkopen aan bezoekers van het kerkhof. Tot alle graven waren geruimd. Adres werd Kerkpad 80. Hij bleef tot 1912...

Hier bloemist op de hoek met de Clerqstraat. Een begrafenisstoet komt voorbij.

4. AFBRAAK EN NIEUWBOUW

Wachtkamer “De Liefde”

Bleef tijdens de sloop van de huizen met de bloemenwinkel tot 1893 het laatst bestaan aan de

Ingang Kerkhof, Lange Bleekerspad 75

4. AFBRAAK EN NIEUWBOUW

Kerkhof geruimd, nieuwe bestrating

Het Raampad, achter het
Lange Bleekerspad. Nu
Bilderdijkpark, Speeltuin
Er wordt hard gewerkt, er
staat een bierwagen met bier
tegen de dorst.

foto: Olie, Jacob (1834-1905)
Datering: Stadsarchief 1893. Dit kan
niet kloppen.
De laatste graven zijn tussen 1903-
1904 geruimd.

TOEGANG TOT DE STAD, BEGIN VAN DE STADS- EN GODSHUISPOLDER, KWAKERSPOEL

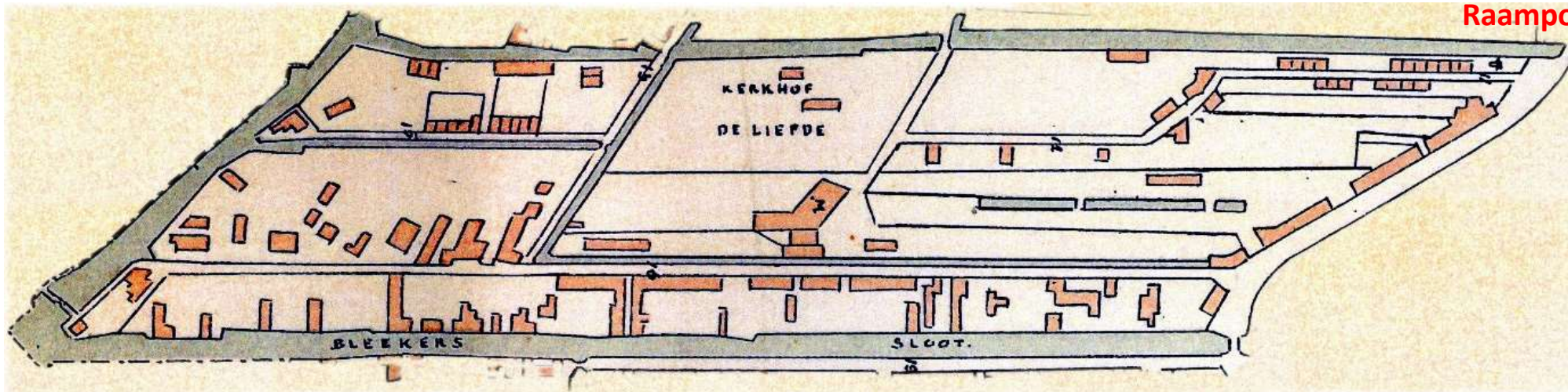
Raampoort, afgebroken 1844

De enige toegang tot de stad op de Buitensingel, nu Marnixstraat, hoek Hugo de Grootstraat.

Het politiebureau, ontwerp van Springer, 1888

Foto van de nieuwe, brede brug.

Raampoort

Einde presentatie

Mogelijke nieuwe onderwerpen:

- *Ongezond leven, ziekten en ongevallen*
- *Gebouw Concordia, dorpszaal met eerste vakbondsoptreden Polak*
- *Kinderen groeien op*
- *Misstanden op de R.K. school*

1. Website Ton de Zwart

www.tondezwart.nl

2. Artikel Ons Amsterdam

Industrie van gips, graan en diamanten aan het Lange Bleekerspad, 2022

Link: [Ons Amsterdam | Industrie van gips, graan en diamanten aan het Lange...](#)

3. Presentatie (PowerPoint)

[Activiteiten - Ton de Zwart Fotografie](#)